

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดังเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ในปัจจุบันนี้ แผนพัฒนาประเทศฉบับต่าง ๆ นับตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับที่ 5 เป็นต้นมา ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชนบทมากขึ้น เพราะชนบทนั้นเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นแหล่งผลิตอาหารและเป็นแหล่งรวมทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ โดยในความมุ่งหมายของการพัฒนา ก็เพื่อให้ประชาชนในชนบท ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม มีความกินดีอยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเมื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว สภาพของประเทศโดยรวมก็จะเจริญตามไปด้วย

ในการพัฒนาชนบทได้มีโครงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากมาย อาทิพัฒนาด้านการศึกษา อาชีพ สังคม พัฒนาด้านสาธารณสุข เช่น แหล่งน้ำ ไฟฟ้า ถนนหนทาง ฯลฯ พัฒนาด้านสาธารณสุขและอื่น ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาสาธารณสุขนั้น นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าประชาชนยังมีร่างกายที่อ่อนแอ มีโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ เบียดเบียนสุขภาพอยู่เป็นนิจ กิจกรรมการพัฒนาอื่น ๆ ก็คงจะดำเนินไปได้ยาก เพราะการพัฒนาในประเทศยากจนดังในประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยแรงกายและสติปัญญาเป็นอย่างมาก เนื่องจากเรามีเงินทุนที่จำกัด ซึ่งทั้งแรงกายและปัญญาจะเกิดขึ้นได้ก็คือ เมื่อคนมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีความพร้อมในการที่จะเข้าร่วมในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

ฉะนั้น การสาธารณสุขจึงเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาอย่างยิ่ง มีบทบาทในการที่จะส่งเสริมและทำนุบำรุงสุขภาพร่างกายของคน อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะนำมาช่วยในการพัฒนาชีวิตในด้านอื่น ๆ ต่อไป

เป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาสาธารณสุขนั้น อยู่ที่ความพยายามที่จะทำให้ประชาชนบรรลุถึงความ เป็นผู้มีความสุขอนามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ อันเป็นเป้าหมายของงานสาธารณสุข การพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขของรัฐในปัจจุบัน คือการให้บริการที่ครอบคลุมประชากรอย่างทั่วถึง และประการสำคัญต้องทำให้ เป็นที่ยอมรับของประชาชนด้วย ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับความต้องการ

ของประชาชน วิชาชีพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยหลักการ
สาธารณสุขมูลฐาน (อมร นนทสูต 2525 : 1-6)

การพัฒนาการสาธารณสุข เป็นกระบวนการที่มีวิวัฒนาการในการนำเอาวิทยาการด้าน
ศิลปะ และวิทยาศาสตร์มาผสมผสานกัน เพื่อก่อให้เกิดผลการปรับปรุงสุขภาพของมนุษย์ การสา
ธารณสุข เป็นบริการของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคม

ในการดำเนินการพัฒนาสาธารณสุขทุก ๆ ด้าน เป็นที่ยอมรับกันว่า การสื่อสาร
มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้งานพัฒนาสาธารณสุขบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจาก
การสาธารณสุข เป็นความจำเป็นพื้นฐานของคน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับ
ประชาชน เป็นจำนวนมาก ดังนั้นในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุข จึงได้ใช้การสื่อ
สาร เป็น เครื่องมือ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทุกประเภทที่จะทำให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี ซึ่งจะสง
ผลหรือ เป็นกลไกที่จะผลักดันให้การพัฒนาสาธารณสุขของประเทศบรรลุเป้าหมาย การสื่อสารที่มี
ประสิทธิภาพมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้ เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนาการสาธารณสุข เนื่องจาก
การสื่อสารก่อให้เกิดการถ่ายทอดนวัตกรรมด้านสาธารณสุขไปยังกลุ่มประชาชนเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์
ประสงค์ให้กลุ่มประชาชนเป้าหมายมีความรู้ มีทัศนคติที่ถูกต้อง ตลอดจนมีพฤติกรรมที่ยอมรับ
นวัตกรรมดังกล่าวไปปฏิบัติ

ในการสื่อสารเพื่องานสาธารณสุข จำเป็นต้องอาศัยสื่อ เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยง
ระหว่างผู้ส่งสารกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนเป้าหมายหลัก ซึ่งจะต้องมีการวางแผน
ใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สื่อสามารถเข้าถึงประชาชนเป้าหมาย และประชาชนมีความ
สามารถที่จะรับข่าวสารข้อมูลจากสื่อเหล่านั้นได้ สื่อที่จะเป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข่าวสารด้าน
สาธารณสุขไปสู่ประชาชนเป้าหมายมีอยู่มากมายหลายรูปแบบ อาทิ สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อ
เฉพาะกิจ

สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร

สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)

ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) ฯลฯ

สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ โปสเตอร์ แผ่นพับ เอกสารคู่มือต่าง ๆ หอกระจายข่าว

รวมถึงหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ที่ เข้าไปให้ความรู้แก่ประชาชน

แต่เท่าที่ผ่านมา ในการให้ข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนนั้น สื่อในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยมากมักจะเป็นสื่อที่ผลิตจากส่วนกลาง ดังนั้นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจึงเป็นภาษากลางแทบทั้งสิ้น จะมีสื่อบางประเภทที่มีภาษาแตกต่างออกไป เพื่อบริการข่าวสารแก่คนในท้องถิ่น เช่น สื่อวิทยุ หรือสื่อหอกระจายข่าวตามหมู่บ้าน เพราะสื่อเหล่านั้นสามารถผลิตขึ้นในท้องถิ่นได้ขึ้นเอง แต่ก็ยังอยู่ในปริมาณที่น้อย และเนื้อหาก็ไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามากเท่าใดนัก โดยเฉพาะเนื้อหาด้านการพัฒนางานสาธารณสุข

การที่สื่อต่าง ๆ เสนอเนื้อหาข่าวสารเป็นภาษากลาง จึงทำให้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มที่มีภาษาในชีวิตประจำวันแตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิง ซึ่งก็ได้แก่ประชาชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนที่ติดต่อกับประเทศอื่น เช่นกลุ่มประชาชนที่พูดภาษาเขมร แถบชายแดนไทย-กัมพูชา กลุ่มประชาชนไทยที่พูดภาษายาวีแถบชายแดนไทย-มาเลเซีย กลุ่มที่พูดภาษาส่วย ขมุ ฯลฯ ประชาชนกลุ่มดังกล่าวที่มีภาษาพูดที่ไม่ใช่ภาษาในตระกูลไทย (สุวีโล เปรมศรีรัตน์. 2534 : 76) จึงมักจะมีปัญหาในการสื่อสารด้วยภาษากลาง เนื่องจากประชาชนส่วนมากได้รับการศึกษาไม่สูงนัก โอกาสที่จะได้ใช้ภาษากลางสื่อสารก็มีน้อย ในการสื่อสารจึงมีปัญหา เรื่องความไม่เข้าใจภาษาและการแปลความหมายจากภาษาไทยมาเป็นภาษาถิ่น ทำให้การแปลความหมายคลาดเคลื่อน หรือ ผิดไปจากความมุ่งหมายที่ต้องการได้ ซึ่งปัญหาในการสื่อความหมายนี้มีทั้งในการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยที่ปัญหาจะมากน้อยต่างกันนั้นก็ขึ้นอยู่กับพื้นที่ ระดับการศึกษา และอายุของประชาชน จึงนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญของประชาชนกลุ่มนี้ในการที่จะรับข่าวสารสาธารณสุขจากสื่อต่าง ๆ ที่ทางการเผยแพร่ออกไป

การใช้สื่อที่เป็นภาษาถิ่น จะช่วยขจัดปัญหาในการสื่อความที่คลาดเคลื่อนออกไปได้ แต่ดังได้กล่าวมาแล้วว่า สื่อที่เป็นภาษาถิ่นนี้ยังมีน้อย มีเพียงสื่อกระจายเสียงทางวิทยุ และหอกระจายข่าวตามหมู่บ้าน สื่อเหล่านี้มีประสิทธิภาพมากในแง่ของการเข้าถึงประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพราะประชาชนไม่ต้องใช้ความสามารถหรือทักษะในการอ่านออกเขียนได้ ก็สามารถรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อเหล่านั้นได้ แต่ข้อจำกัดของสื่อเหล่านี้ก็คือ เมื่อประชาชนได้ฟังแล้วก็ผ่านไป ผู้รับสารโดยปกติแล้ว ไม่สามารถที่จะจดจำเนื้อหาของข่าวสารได้ทั้งหมด และที่สำคัญคือไม่สามารถที่จะกลับมาทบทวนข่าวสารในครั้งใหม่ได้อีก เว้นแต่จะมีการบันทึกเสียงไว้ ซึ่งก็เป็นไปได้บ้าง อีกประการหนึ่งก็คือการรับสื่อกระจายเสียง ทำให้ประชาชนเป้าหมายเคยชินกับความสะดักสะบายนในการรับข่าวสารแบบไม่ต้องใช้ความสามารถ หรือทักษะ ในการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาของการลืมหนังสือได้ ดังจะได้พบเห็นอยู่มากในชนบททั่วไปที่มีผู้จบ

การศึกษาในระดับประถมศึกษา เมื่อปล่อยไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยมีได้มีการฝึกทักษะในการอ่าน เขียนเป็นประจำ ทำให้ เป็นกลุ่มที่ลืมหนังสือสูงมาก ซึ่งเป็นปัญหาที่จะนำไปสู่ การถูกเอารัดเอาเปรียบในด้านนิติกรรมและอื่น ๆ อันจะทำให้ประชาชนกลุ่มนี้วนเวียนอยู่ในวัฏจักรชั่วร้าย คือ โง่จน เจ็บ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ดังนั้น ในการที่จะแก้ปัญหาความคลาดเคลื่อนของการแปลความหมาย จากภาษาไทยซึ่งเป็นภาษากลางไปสู่ภาษาถิ่นประการหนึ่ง การที่จะสามารถกลับมาทบทวนเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุขได้ใหม่อีกประการหนึ่ง และการป้องกันการลืมหนังสือด้วยการได้ฝึกทักษะในการอ่าน เขียนอีกประการหนึ่ง ดังนั้นสื่อที่เหมาะสมมากที่สุดจึงควรจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เฉพาะกิจที่เป็นภาษาถิ่น

แต่ เนื่องจากตัวหนังสือที่เป็นภาษาถิ่นต่าง ๆ มักไม่ได้รับการพัฒนาและถ่ายทอดมาสู่คนรุ่นหลัง หรือไม่ก็ไม่มีภาษาเขียน ดังนั้นประชาชนกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ จึงมีลักษณะพูด(ภาษาถิ่น) ได้ แต่เขียนไม่ เป็น เพื่อช่วยฟื้นฟูให้เกิดการเรียนรู้หนังสือ และได้รับความรู้จากสื่อหรือเอกสารด้านสาธารณสุขที่เผยแพร่ออกไป จึงต้องใช้ในลักษณะของการเขียนด้วยตัวอักษรไทย แต่ให้อ่านออก เป็นสำเนียงภาษาถิ่น

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2525 : 77) กล่าวว่า ภาษาพื้นบ้านของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย มักเป็นภาษาที่ไม่มีภาษาเขียน หรือถึงมี เช่นภาษาเขมรกับอักษรเขมร แต่คนเขมรในประเทศไทยส่วนใหญ่มักมีผู้รู้ภาษาเขียนไม่มากนัก เพราะประชาชนเหล่านี้แวดล้อมด้วยภาษาไทยและสังคมไทย จึงควรใช้ภาษาพื้นบ้านของคนแต่เขียนด้วยอักษรไทยในระบบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ที่ได้ตกลงกับเจ้าของภาษาแล้ว เพื่อเชื่อมโยงภาษาพื้นบ้าน เข้ากับภาษากลาง จะได้ปรับตัวเข้าสู่ภาษาไทยและสังคมไทยได้ง่ายขึ้นในขั้นต่อไป

ชนกลุ่มน้อยแต่ละพื้นที่ อาจจะมีปัญหาด้านสาธารณสุขมูลฐานที่คล้ายคลึงกัน แต่รายละเอียดของปัญหาอาจจะแตกต่างกันออกไป ความลักษณะทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

โรคท้องร่วง (DIARRHOEA) เป็นโรคหนึ่ง ที่เป็นปัญหาสำคัญของการสาธารณสุขไทยในปัจจุบัน เพราะจากสถิติในแต่ละปีพบว่า จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคท้องร่วงนั้น มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าการแพทย์ปัจจุบันจะเจริญขึ้น จนสามารถลดจำนวนการตายของผู้ป่วยลงได้มาก แต่ก็ไม่ได้ช่วยทำให้จำนวนของผู้ป่วยลดลงแต่อย่างใด ดังตัวเลขที่แสดงต่อไปนี้

ตาราง ก สถิติของผู้ป่วยด้วยโรคท้องร่วงในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2522-2533

(สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค กองระบาดวิทยา 2533 :27)

ปี	2533	2532	2531	2530	2529	2528
จำนวนผู้ป่วย	1295.10	1256.93	1311.97	1250.33	1027.58	858.27

ปี	2527	2526	2525	2524	2523	2522
จำนวนผู้ป่วย	822.17	852.68	675.93	513.19	483.71	388.61

และสำหรับปี 2534 มีผู้ป่วยทั้งหมด 1442.64 (อัตรา / แสนคน)

จากตัวเลขดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ในรอบ 13 ปีที่ผ่านมา จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคท้องร่วงได้ทวีจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ อย่างน่าเป็นห่วง และกลุ่มอาชีพของผู้ป่วยด้วยโรคนี้สูงที่สุดก็ได้แก่กลุ่มเกษตรกร รองลงมาได้แก่กลุ่มไมทราบอาชีพ และกลุ่มกรรมกร (กองระบาดวิทยา 2533 :30-31) ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้เป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ เมื่อดูจากช่วงอายุที่มีผู้ป่วยด้วยโรคนี้มากที่สุดก็คือช่วงอายุ ตั้งแต่ 28 วัน ถึง 1 ปี รองลงมาได้แก่ ช่วง 25-34 ปี และช่วง 1-2 ปี ตามลำดับ โดยที่ช่วงอายุที่มีอัตราของผู้ป่วยตายด้วยโรคนี้มากที่สุดก็คือ ช่วงตั้งแต่ 28 วัน ถึง 2 ปี (กองระบาดวิทยา 2533 : 22) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ จะต้องได้รับการดูแลจากพ่อแม่ และผู้ปกครอง

โรคท้องร่วงเป็นโรคที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงที่สุด เมื่อเทียบกับโรคอื่น ๆ ที่ได้มีการเฝ้าระวังจากกระทรวงสาธารณสุข ทั้งหมด 50 โรค ดังตารางแสดงจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ที่อยู่ในอันดับ 1-4 และโรคท้องร่วงยังเป็นโรคที่มีอัตราตายของผู้ป่วยสูงที่สุดใน 4 อันดับนี้ด้วย

ตาราง ข จำนวนผู้ป่วยและตาย ด้วยโรคต่าง ๆ ที่มีการเฝ้าระวัง ในปี 2533
 อันดับ 1-4 (กองระบาดวิทยา 2533 : 3-4)

อันดับที่	ชื่อโรค	จำนวนผู้ป่วย (2533)	อัตราการตาย(2533)
1	โรคท้องร่วง	723220	490
2	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	347083	175
3	มาลาเรีย	122214	463
4	กามโรคต่าง ๆ	109193	7

ตาราง ค จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคท้องร่วงแยกตามภาคต่าง ๆ ในปี 2533
 (กองระบาดวิทยา 2533 : 6-7)

อันดับที่	ภาค	จำนวนผู้ป่วย (2533)	อัตราการตาย(2533)
1	ภาคกลาง	226988	115
2	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	222355	137
3	ภาคเหนือ	159575	159
4	ภาคใต้	114302	7
	รวม	723220	490

ในจังหวัดสุรินทร์ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประชาชนพูดภาษาเขมรเป็นภาษาในชีวิตประจำวันถึง 70 % (พูดลาว 20 % และส่วยอีก 20 %) (เอกสารรายงานงานสาธารณสุข จังหวัดสุรินทร์ 2535 : 3) ที่มีปัญหาในเรื่องประชาชนป่วยด้วยโรคท้องร่วงมากเช่นเดียวกับ โดยเฉพาะในพื้นที่เป้าหมายที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้ คือเขตอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ดังข้อมูลที่แสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง ง จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่มีการเฝ้าระวัง สูงสุด 3 อันดับแรก ของ
สาธารณสุขอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (รายงาน สสอ.ท่าตูม)

โรค	ปี	ม.ค.-ธ.ค. 33	ม.ค.-ธ.ค. 34	ม.ค.-ก.ย. 35
ท้องร่วง		632	466	427
ไข้ไม่ทราบสาเหตุ		92	333	89
บิด		128	121	80

จากข้อมูลดังที่ได้แสดงมาแล้วทั้งหมด จะเห็นได้ว่า ปัญหาโรคท้องร่วงนี้ เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงค่อนข้างมาก เป็นโรคที่คุกคามทำลายสุขภาพของประชาชนอย่างมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ จนสามารถป้องกันตนเอง และบุตรหลานจากโรคท้องร่วงได้ เพราะการป่วยด้วยโรคท้องร่วงนี้จะทำให้ร่างกายของประชาชนอ่อนแอ อ่อนเพลีย เพราะร่างกายขาดน้ำ เนื่องจากอุจจาระเหลวบ่อย ๆ ใน 1 วัน หรืออาจมีมูกเลือดปนออกมาด้วย ผู้ป่วยจะมีอาการปวดท้อง มีไข้ ชิม อ่อนเพลีย คลื่นไส้ อาเจียน ร่างกายผ่ายผอมลงอย่างรวดเร็ว บางรายที่มีอาการขั้นรุนแรง ร่างกายขาดน้ำมาก ๆ ก็อาจถึงตายได้ และจากข้อมูลทีกล่าวมาแล้วจะ เห็นว่ากลุ่มที่ป่วยด้วยโรคท้องร่วงมากที่สุดก็คือเด็ก ๆ ซึ่งมีความต้านทานต่อโรคและความเจ็บป่วยต่าง ๆ น้อยกว่าผู้ใหญ่ โอกาสที่จะสูญเสียชีวิตก็มีมาก และพ่อแม่ส่วนใหญ่อีกเป็นเกษตรกรและกรรมกร ซึ่งมีความรู้ไม่มากนัก เวลาที่จะเอาใจใส่ต่อลูกก็มีน้อย เพราะต้องทำงานหนัก การที่จะรักษาเยียวยาลูก เมื่อเจ็บป่วยก็ถูกต้องก็เป็นไปได้ยาก การให้ความรู้เพื่อการป้องกันจึงเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นการที่จะให้ประชาชนรู้จักขาดน้ำหรือคั่นจากโรคนี้ได้ จะต้องมีการให้ข้อมูลข่าวสาร ที่มีความเข้าใจถึงประชาชน อย่างเพียงพอ เพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางในการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวจากโรค รวมทั้งสามารถรักษาตนเองในเบื้องต้น เมื่อเป็นโรคนี้นี้ ได้อย่างถูกต้อง

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่ พูดภาษาเขมร เป็นภาษาในชีวิตประจำวัน สื่อที่จะ เข้าถึงประชาชนกลุ่มนี้ได้ก็คือสื่อที่เป็นภาษาเขมรนั่นเอง และเพื่อให้เกิดการตื่นฟูการอ่านเพื่อป้องกันการลืมหืมหนังสือ สื่อที่สามารถจะช่วยให้ได้ก็คือสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนั้น สื่อที่เหมาะสมสำหรับการให้ความรู้ เรื่องโรคท้องร่วง เพื่อการศึกษาในครั้งนี้ จึงได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็น

ภาษาเขมร (สุรินทร์) ซึ่งในการเขียนภาษาเขมรนี้ จะใช้ระบบการเขียนภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย ที่พัฒนาขึ้นโดย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้เลือกศึกษาภาษาเขมรสุรินทร์ เป็นกรณีตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อ เอกสาร เผยแพร่ภาษาถิ่น เมื่อ เปรียบ เทียบ กับ เอกสารภาษาไทยมาตรฐาน
2. เพื่อทราบสัมฤทธิ์ผลจากการ เผยแพร่ เอกสารภาษาถิ่น เมื่อ เปรียบ เทียบกับ ภาษาไทยมาตรฐาน
3. เพื่อ เปรียบ เทียบสัมฤทธิ์ผลจากการ เผยแพร่ เอกสาร ในกลุ่มที่มีลักษณะทาง ประชากร ต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่ม เป้าหมายมีความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อ เอกสารที่เป็นภาษาถิ่น มากกว่า ภาษาไทยมาตรฐาน
2. กลุ่ม เป้าหมายได้รับความรู้จากการอ่าน เอกสารภาษาถิ่น มากกว่า เอกสาร ภาษาไทยมาตรฐาน
3. กลุ่ม เป้าหมายที่มีลักษณะทางประชากร ต่างกัน จะได้รับความรู้จาก เอกสาร เผยแพร่ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะประชาชนที่มีอายุระหว่าง 15-55 ปี เพราะ เป็นช่วงที่คนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้ว และจะต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาน้อยระดับประถมศึกษา เพราะในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องอาศัยทักษะในการอ่านออก เขียนได้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกประชาชนที่อาศัยอยู่ใน เขตหมู่บ้านพรม เทพ (หมู่ 1 และหมู่ 19; เดิม เป็นหมู่ เดียวกัน) เป็นกลุ่มในการทดลองใช้ เอกสาร เผยแพร่ภาษาถิ่น และเลือกประชาชนใน เขตหมู่บ้าน เหล่า (หมู่ที่ 3) เป็นกลุ่มควบคุมหรือ เป็นกลุ่มที่รับ เอกสาร เผยแพร่ภาษาไทยมาตรฐานตามปกติ โดยที่ทั้งสองหมู่บ้านนี้อยู่ใน เขตปกครองของตำบลพรม เทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ที่เลือกศึกษาในหมู่บ้านทั้งสองนี้ก็ เนื่องจากประชาชนทั้งสองหมู่บ้านใช้ภาษาเขมร เป็นภาษาในการสื่อสารระหว่างกันในชีวิต

ประจำวัน มีความคล้ายคลึงกันทั้งทางด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ยังมีลักษณะความเหนียวแน่นทางวัฒนธรรมที่เป็นแบบฉบับของชนชาวเขมรค่อนข้างสูง

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะประชาชนที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาในชีวิตประจำวัน ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านพรหมเทพ และหมู่บ้านเหล้า อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์เท่านั้น ไม่สามารถที่จะอ้างได้ว่า เป็นความคิดเห็นของประชาชนที่พูดภาษาเขมรในถิ่นอื่น ๆ หรือภาษาถิ่นกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไปได้ และการวิจัยนี้ก็ เป็นลักษณะของการทดลองใช้สื่อที่มีคุณสมบัติใหม่ ซึ่งไม่เป็นที่คุ้นเคยของประชาชน ผลของการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาและความสามารถในการรู้หนังสือของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เป็นสำคัญ ถ้ากลุ่มตัวอย่างสมหนังสือแล้วก็คงจะรับข่าวสารจากสื่อนี้ไม่ได้

นิยามคำศัพท์

เอกสารเผยแพร่ภาษาถิ่น หมายถึง เอกสารที่เป็นรูปเล่ม ขนาด 8.5 x 11.5 นิ้ว หน้า 16 หน้า พิมพ์เดี่ยว คือสีเดียว ประกอบด้วยภาพการ์ตูน และคำหนังสือเพื่ออธิบายเนื้อหา ซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้น โดยตัดแปลงจากสื่อสิ่งพิมพ์ของกระทรวงสาธารณสุข คำหนังสือที่ใช้อธิบายประกอบภาพ ใช้ตัวอักษรไทย เขียนตามเสียงพูดในภาษาเขมร (สุรินทร์) ซึ่งเขียนตามระบบการเขียนภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย ของ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล โดยเป็น เอกสารให้ความรู้ เรื่องโรคท้องร่วง

เอกสารเผยแพร่ภาษาไทยมาตรฐาน หมายถึง เอกสารที่เป็นรูปเล่ม มีขนาด และรูปแบบ เช่นเดียวกับเอกสารเผยแพร่ภาษาถิ่น ต่างกันตรงภาษาที่ใช้เขียน คือจะใช้ภาษาไทยกลาง หรือภาษาราชการ เป็นภาษาในการนำเสนอเรื่องโรคท้องร่วง

ภาษาเขมร หมายถึง ภาษาเขมรในถิ่นประเทศไทย ในที่นี้เจาะจงหมายถึง ภาษาเขมรสุรินทร์ ในเขตตำบลพรหมเทพ อำเภอกำแพง เท่านั้น

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อเอกสารเผยแพร่

ความสนใจ หมายถึง ความเอาใจใส่ต่อเอกสารเผยแพร่ โดยวัดจากความตั้งใจ ในการที่จะรับข่าวสารจากเอกสารเผยแพร่

ความรู้ หมายถึง ระดับความรู้ที่มีต่อเรื่องโรคท้องร่วง ของประชาชนเป้าหมาย ทั้งก่อนและหลังการให้เอกสารเผยแพร่

สัมฤทธิ์ผล หมายถึง การเพิ่มระดับความรู้ ความเข้าใจ ที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมของผู้
อ่าน เอกสาร เผยแพร่ภาษาถิ่น ในเรื่องโรคท้องร่วง หลังจากอ่านเอกสารเผยแพร่แล้ว ซึ่งวัด
โดยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

ลักษณะทางประชากร หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ฯลฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลที่ได้จะ เป็นแนวทางในการนำ เอกสารภาษาถิ่นไปใช้ เผยแพร่ในเรื่องอื่น ๆ
2. เป็นแนวทางในการวางแผนใช้ เอกสารภาษาถิ่น เผยแพร่กับกลุ่มภาษาอื่น
3. เป็นแนวทางให้คนในท้องถิ่นสามารถผลิตสื่อภายในท้องถิ่น เพื่อ เผยแพร่ความรู้ใน
ด้านต่าง ๆ ที่ควรทราบ
4. ช่วยให้ผู้รับสารในท้องถิ่นมีโอกาสค้นพบทักษะในการอ่านออกเขียนได้ จากการได้
อ่าน เอกสาร เผยแพร่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย